

פרק ו' בניית הבית

מבוא

פרק זה עוסק בקשר שבין בני הזוג, ובדרכים להעמקתו ושכלולו, ב'אבני הבניין' של הבית היהודי.

בפרק זה נעסוק בשלושה תחומים:

אהבה וכבוד
שלום בית
אלימות בין בני זוג

קשר טוב דורש השקעה ולימוד.

בפרק זה עולים נושאים רבים הרלוונטיים גם כיום:
תקשורת בין אישית, כבוד לזולת, מהי אהבה, הדרך להתמודד עם קונפליקטים ועוד.

מי שמשקיעה בפיתוח עולם המידות שלה ובקשר איכותי עם הסובבים אותה כעת, "תרוויח" זאת גם בבניית קשר עם בן זוגה בעתיד, בע"ה.

א. אהבה וכבוד

“מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה
ונקרות לא ישטפה,
אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה
בז יבזזו לו”

(שיר השירים ח, ז)

האהבה היא רגש של חיים, תחושת קרבה וחיבור אל האחר, והיא הבסיס
לכל קשר זוגי.

יש אהבה שחשים בני הזוג בבואם להינשא, “אֶהְבֶּתְּךָ” (ירמיהו ב, ב),
ויש אהבה המתעצמת עם השנים והחיים המשותפים.

א. אהבה וכבוד

חז"ל מנחים אותנו כיצד מעוררים אהבה וכיצד אוהבים צריכים לנהוג זה בזה.

הזוגיות מתבססת על
אהבה וכבוד הדדי.

"כבוד" -

- "כבוד מלכים" - הוד
והדר.
- מלשון "כובד" - מתן
משקל לבן הזוג.
התייחסות מכבדת,
ללא ציניות, ביטול או
זלזול. מתן ערך למי
שהוא. כולל גם סיוע
ועזרה.

מסכת כלה רבתי פרק ד משנה י

אם חפץ אתה להזבין באהבת חבירך הווי נושא ונותן בטובתו, דכתיב: "וְאֶהְבֶּתָּ לְרֵעֶךָ כָּמוֹךָ" (ויקרא יט, יח). מתוך ש"אהבת לרעך" הרי הוא "כמוך".

תלמוד בבלי יבמות דף סב עמוד א

האוהב את אשתו כגופו, ומכבדה יותר מגופו, ...עליו הכתוב אומר: "וַיִּדְעָתָּ כִּי שְׁלוֹם אֶהְיֶה לָּךְ" (איוב ה, כד).

הכבוד הוא כמובן הדדי, ואף על האישה לכבד את בעלה.

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף לא עמוד א

שאתה ואמך חייבים בכבוד אביו.

* "הווי נושא ונותן בטובתו" - שכל אחד מבני הזוג יחשוב בינו לבין עצמו איך הוא יכול להטיב עם השני. יעלה רעיונות, יבטל, יחשוב על רעיונות אחרים. ישקיע בכך מחשבה.

א. אהבה וכבוד

תלמוד בבלי בבא מציעא דף נט עמוד א

...אמר רבי חלבו: לעולם יהא אדם זהיר בכבוד אשתו, שאין ברכה מצויה בתוך ביתו של אדם אלא בשביל אשתו, שנאמר: "וְלֹא־בָכָרְם הִיטִיב בְּעִבְדָּהָ" (בראשית יב, טז).

כשהזוגיות שלמה, כשיש אהבה גדולה וכבוד הדדי בחיי היום יום - שורה השכינה בין בני הזוג.

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף יז עמוד א

דריש ר' עקיבא: איש ואשה, זכו- שכינה ביניהן, לא זכו- אש אוכלתן.

רש"י (שם) הסביר את הגמרא על ידי מדרש אותיות השם של האיש והאישה.

שכינה ביניהן - שהרי חלק את שמו ושיכנו ביניהן, [האות] יוד באיש ו[האות] ה באשה. לא זכו אש אוכלתן - שהקדוש ברוך הוא מסלק שמו מביניהן ונמצאו אש ואש.

איש - אשה

כשהזוגיות שלמה, כשיש אהבה גדולה וכבוד הדדי בחיי היום יום - שורה השכינה (האותיות 'ו-ה' מייצגות את השכינה, את שם ה') בין בני הזוג.
אך אם אין השכינה שורה בין בני הזוג, הם נעשים כאש זה לזה.

מה פירוש "זכו"?

1. זכייה, השגת דבר נכסף.
2. זכות העומדת לבני הזוג.
3. זכו מלשון זיכור ועידון של בני הזוג.

2. שלום בית

”שאין פרצופותיהן דומין זה לזה, ואין דעתן דומות זו לזו”
(תוספתא ברכות 1, ב.).

אין שני בני אדם זהים זה לזה, כל אדם הוא בריאה, נשמה ואישיות
ייחודית בפני עצמה.

איש ואישה שבאים להקים יחד משפחה שונים מאוד האחד מהשני
מעצם היותם אנשים שונים, ובשל ההבדלים המובנים בין גבר לאישה.

קשר טוב בין בני זוג מוגדר כ”שלום בית”.
שלום צומח דווקא מתוך השונות שביניהם.

2. שלום בית

המהר"ל מפרש את
הפסוק "לא טוב היות
האדם לבדו אעשה לו
עזר כנגדו" (בראשית ב,
יח). בעקבות מאמר
חז"ל "זכה - עזר, לא
זכה - כנגדו" (בראשית
רבה יז, ג)

בראשית רבה (וילנא) פרשת בראשית פרשה יז

"אעשה לו עזר כנגדו" (בראשית ב, יח), אם זכה - עזר, ואם לאו - כנגדו.

הרב יהודה ליווא, מהר"ל, גור אריה, בראשית ב, יח

זכה נעשה לו עזר: ויש בזה דבר נעלם עוד, כי הזכר והנקיבה הם שני הפכים.
זה זכר וזאת נקבה. אם זכה מתחברים בכח אחד לגמרי, כי כל שני הפכים
מתאחדים בכח אחד כאשר הם זוכים. כלומר שהשם יתברך שעושה שלום בין
ההפכים - מקשר ומחבר אותם, אבל כאשר אינם זוכים, אז לפי שהם הפכים
גורם שהיא כנגדו.

המהר"ל מסביר כי איש ואישה הם כשני הפכים. השונות ביניהם גדולה גם מעצם
היותם זכר ונקבה, וגם מתוקף היותם שני אנשים נפרדים.

כיצד מתוך השוני האינסופי הזה, מתוך ההופכיות, ניתן ליצור חיבור?

המהר"ל מסביר שהקב"ה הוא היכול בכוחו האלוקי, לחשוף את האחדות המצויה
ביסוד כל הנבראים. הקב"ה הוא "נושא הפכים", הוא יכול לגלות את נקודת ה"עזר",
החיבור והדיבוק בין השניים, שכלפי חוץ נראים כ"כ שונים ורחוקים. אך מי שלא זוכה,
כאשר אין שלום בין בני הזוג והשכינה לא שורה ביניהם ומאלה את החיבור שביניהם,
אז הם נהיים במצב של "כנגדו". של ריחוק והפרדה.

2. שלום בית

בית שהשלום תופס בו חשיבות רבה, מצליח להתמודד אף עם עלבונות וכעסים שעולים לעתים בין בני הזוג.

בית שהשלום חשוב בו הוא בית שהחיים בו מלאי תוכן ושמחה, הוא מקרין יציבות, ובכך הוא תורם תרומה משמעותית למרקם החיים שבין בני אדם בכלל - להסרת המתח והתחרות.

בהמשך הפרק מובאות **דוגמאות לדרכים להשכנת שלום בית ולמידות המאפשרות את החיבור המיטבי** בין בני הזוג.

2. שלום בית

1. וותרנות

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כח עמוד א

שאלו תלמידיו את רבי זירא: במה הארכת ימים? אמר להם: מימי לא הקפדתי בתוך ביתי.

תלמוד בבלי בבא מציעא דף נט עמוד א

אמר רב: לעולם יהא אדם זהיר באונאת אשתו, שמתוך שדמעתה מצויה אונאתה קרובה.

רש"י (שם):

באונאת אשתו - באונאת דברים, לצערה.

* אונאת דברים -
קנטור או אמירת
מילים שגורמות
צער.

”מעולם לא הקפדתי בתוך ביתי” במקום קפדנות לבחור במידת
הוותרנות, הסלחנות והעין הטובה.

2. נרות שבת - אור בבית

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כה עמוד ב

"וַתִּזְנַח מִשְׁלֹם נְפִשִּׁי נְשִׁיתִי טוֹבָה" (איכה ג, יז). מאי וַתִּזְנַח מִשְׁלֹם נְפִשִּׁי? - אמר רבי אבהו: זו הדלקת נר בשבת.

רש"י (שם):

הדלקת נר בשבת - ... במקום שאין נר אין שלום, שהולך ונכשל והולך באפילה.

חכמים קבעו שחובה להדליק נרות שבת, ומצווה זו עניינה השכנת שלום בבית.

יש המבארים כי החושך יוצר אווירה קודרת, וכן בשל החשכה עלולות להתעורר מריבות בבית.

הדלקת הנרות בערב שבת ממלאת את הבית אור ושמחה.

2. שלום בית

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד ב

אמר רבא, פשיטא לי: נר ביתו [=נר של שבת] ונר חנוכה, נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו. נר ביתו וקידוש היום, נר ביתו עדיף, משום שלום ביתו.

נרות השבת קשורים ומסמלים שלום בית מכמה טעמים-

א- תוספת האור בבית בעת הדלקת נרות השבת יוצרת אווירה טובה, מאור פנים ושמחה ובכך מונעת מריבות.

ב- עת הדלקת הנרות היא זמן של תפילה עמוקה של האישה על בעלה וילדיה מתוך אהבה וחיבור גדול, כמו כן הנר במהותו מבטא חיבור בין הפכים, בין השמן לאש, בין הרוחני לממשי ובכך מהווה משל גם לחיבור בין איש לאישה.

2. שלום בית

רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה יד

היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו, שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו. גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר: "דְּרָכֶיךָ דְּרָכֵי נֵעַם וְכָל נְתִיבֹתֶיךָ שְׁלוֹם" (משלי ג, יז).

מקור זה בא להראות שבמצבים קיצוניים, כשאין ידה של המשפחה משגת לרכוש את כל הנדרש לקיום מצוות ועליהם לקבוצ סדרי עדיפות - **רכישת נרות שבת קודמת.**

2. שלום בית

3. דיבור בנחת

משנה מסכת שבת פרק ב משנה ז

שלשה דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם חשכה:
עשרתם? (=את הפירות והירקות), ערבתם? (=עירובי תחומין וחצרות), הדליקו
את הנר!

תלמוד בבלי מסכת שבת דף לד עמוד א

צריך למימרינהו בניחותא, כי היכי דליקבלינהו מיניה (=צריך לומר זאת בנחת,
כדי שיקבלו ממנו).

דיבור בנחת יוצר אווירה נעימה ונינוחה בתוך הבית... ואפילו גם בזמן הלחץ
והעמוס ביותר כזמן של "ערב שבת עם חשכה".

דיבור בנחת הוא גם התנאי לכך שהדברים יתקבלו על הלב ולא יעוררו התנגדות,
מריבות וכעסים.

הרב ישראל ליפשיץ (תפארת ישראל, על המשנה שם) דייק בלשון המשנה:
"לומר בתוך ביתו". מדוע לא כתוב "לומר לבני ביתו"? אלא שיש לומר את הדברים
בנחת בתוך הבית, ולא לומר בקול רם שיישמעו גם מחוץ לבית.

להשכנת שלום בבית יתרום הרצון ההדדי לחיות יחד מתוך **שמחה**.
חשיבותה של השמחה בחיי הנישואין היא גדולה ועצומה.
איש ואישה המקימים בית חדש בישראל מעוררים שמחה רבה בעולם.
שמחתם הגדולה של בני המשפחה והאורחים בנישואיהם של בני הזוג
נותנת בהם כוחות רבים לבניית ביתם.
גם בשגרת החיים האיש מצווה: **"וְשִׂמְחָה אֶת אִשְׁתּוֹ"**.
השמחה היא יסוד של חיים בבית, של חיבור, של ביטוי לאהבה ולקשר
הבריא בין בני הזוג.

2. שלום בית

בפסוק זה טמונות שתי הדרכות חשובות-

א. הפטור מהצבא

ב. "ושמח את אשתו אשר לקח"

הפטור מהצבא בשנה הראשונה מבטא את השקעת האנרגיות וכוחות העשייה בראשית הנישואין בבית פנימה, בבנייתו, בחיזוקו ובביסוסו.

דברים כד, ה

כִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה חֲדָשָׁה לֹא יֵצֵא בַּצֵּבָא וְלֹא יַעֲבֹר עָלָיו לְכָל דִּבְרַר נָקִי יְהִיָּה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח.

הרמב"ם, ספר המצוות מצות עשה ריד

שציוונו להתייחד החתן עם אשתו שנה תמימה, שלא יסע חוץ לעיר ולא יצא בצבא ולא יעבור עליו דבר מהדברים הדומים לאלו, אבל ישמח עמה עד מלוא שנה מיום בואו אליה. והוא אמרו יתעלה "נָקִי יְהִיָּה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אֶחָת וְשִׂמַּח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח".

ראשית החיים והדרך בה הדברים נבנים והקשר נרקם - הינם משמעותיים ביותר לכל המשך החיים. לכן בתקופה זו יש להתכנס פנימה ולהקדיש את הכוחות לבנייה הזוגית, לפיתוח הקשר וחיזוק האהבה. וכפי שמדגיש הרמב"ם, המצווה היא לא רק בפטור מהשירות הצבאי אלא אפילו "שלא יסע חוץ לעיר". על בני הזוג להיות יחד באופן אינטנסיבי בתקופה זו של ראשית חייהם המשותפים ולבנות יחד את יסודות ביתם.

2. שלום בית

הרב משה צבי נריה, נר למאור, עמ' 455-456

וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ - רק לשנה?

"נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת, וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח" (דברים כד, ה)

ציזנה התורה לחתן: "נָקִי יִהְיֶה לְבֵיתוֹ שָׁנָה אַחַת וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר לָקַח".
והדבר מפליא: וכי רק לתחילת חיי הנישואין יש צורך בציווי זה? ומה לאחר
השנה הראשונה?

לאחר שנה שלמה של קיום מצות "וְשָׂמַח אֶת אִשְׁתּוֹ" לפרטיה, יכיר הבעל וידע
שהיחס והשמחה שהוא מגלה לאשתו ומשמח אותה כה חשובים הם לבניין
שלום הבית, לשניהם, שהוא ישמח אותה מרצונו העצמי, אף ללא צווי אלקי...
עם תום השנה, יחליט הבעל שכדאי לו לשמח את אשתו כל ימי חייו לשמחת
שניהם...

ההדרה השנייה שבפסוק - "ושמח את אשתו אשר לקח" -

הרב נריה שואל - מדוע הציווי הוא רק לשנה אחת?

תשובתו - לאחר שנה שלמה של קיום מצוות "ושמח את אשתו", ידע האיש
שהשמחה היא כ"כ חשובה כך שהוא ימשיך לשמח אותה מרצונו העצמי אף
ללא ציווי אלוקי למשך כל ימי חייהם.

ה. אלימות בין בני הזוג

א. אהבה וכבוד - ולא "אימה יתרה"

אלימות פיזית, נפשית ומילולית, הם מעשים שליליים ואסורים. דברים חריפים נאמרו על מי שרק רוצה להכות את חברו, ועל אחת כמה וכמה כשמדובר באלימות בין בעל ואישה.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף נח עמוד ב

אמר ריש לקיש: המגביה ידו על חבירו, אף על פי שלא הכהו נקרא רשע.
...אמר זעירי אמר רבי חנינא: נקרא חוטא. ...רב הונא אמר: תיקצץ ידו...

בני זוג נישאים מתוך אהבה וקרבה גדולה על מנת להקים משפחה. אלימות מכל סוג שהוא ביניהם היא מרחיקה, פוגעת, ומפרקת את המשפחה.

ה. אלימות בין בני הזוג

הרב מאיר מרוטנבורג, שו"ת מהר"ם מרוטנבורג, (קרימונה), סימן רצא, ו

ומה אדם אחר שאינו מצווה עליו לכבדו, מצווה הוא על הכאתו [=שלא להכותו], אשתו שהוא מצווה עליה לכבדה, אינו דין שיהא מצווה שלא להכותה? ואדרבה חייב לכבדה יותר מגופו. ...ואין זה דרך בני עמנו להכות נשותיהן כמנהג אומות העולם. חלילה לכל בני ברית מעשות כדבר הזה. ואם היה בא לפנינו דין זה שאשה קובלת על בעלה שמכה אותה, היינו מחמירין עליו [יותר] מאילו היה מכה את האחר.

המהר"ם אומר שאם נאסר על איש להכות אדם שהוא אינו מצווה בכבודו, קל וחומר שברור שאסור לו להכות את אשתו, שאותה הוא כן מצווה לכבד ("...וכן צוו חכמים שיהא אדם מכבד את אשתו יותר מגופו ואוהבה כאפו", רמב"ם הלכות אישות ט"ו)

ה. אלימות בין בני הזוג

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קמא עמוד א

גדול שלום שבין איש לאשתו, שהרי אמרה תורה שמו של הקדוש ברוך הוא
שנכתב בקדושה ימחה על המים.

הקשר הטוב והנעים שבין איש לאישה הוא מיסודות הבית היהודי.
הקב"ה כביכול מתערב על מנת לשמר את השלום והזוגיות בין בני
זוג כשנוצר חשד שנעשו מעשים כעורים (פרשת אשה סוטה -
במדבר ה, יח-כד).

ה. אלימות בין בני הזוג

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף ו' עמוד ב

אמר רב חסדא: לעולם אל יטיל אדם אימה יתירה בתוך ביתו. שהרי פילגש בגבעה הטיל עליה בעלה אימה יתירה והפילה כמה רבבות מישראל. אמר רב יהודה אמר רב: כל המטיל אימה יתירה בתוך ביתו, סוף הוא בא לידי שלש עבירות - גילוי עריות, ושפיכות דמים, וחילול שבת.

רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יט

וכן צוו חכמים שיהיה אדם מכבד את אשתו יתר מגופו ואוהבה כגופו. ואם יש לו ממון מרבה בטובתה כפי הממון. ולא יטיל עליה אימה יתירה, ויהיה דיבורו עמה בנחת, ולא יהיה עצב ולא רוגז.

הקשר והשיח בין בני הזוג צריך להתנהל בנוחות ובחיבה, ולא מתוך פחד וכעס. אין לנהוג באלימות מילולית ונפשית שיכולה מהר מאד להגיע לאלימות פיזית. בני הזוג אינם מחנכים זה את זה ואינם נותנים פקודות זה לזה. במצבים בהם הם אינם מסתדרים, עליהם ללבן ביחד את הדברים ולהגיע לתובנה משותפת, ולא שצד מסוים יכפה את עמדתו על האחר.

ה. אלימות בין בני הזוג

ב. זיהוי תכונות אלימות בשלבי היכרות מוקדמים והתמודדות עמן

תכונות אלימות ניתן לזהות במקרים רבים כבר בשלבי ההיכרות הראשונים (ב"דייטים"), עוד לפני החתונה.

ישנן "נורות אדומות" המצידות על קשר בעייתי.

לדוגמה: קנאה מוגזמת מצד הבחור כלפי חברתו, ניסיון לשלוט ולקבוע לחברה מה לעשות, מה ללבוש, דרישה לאישור ממנו על כל פעולותיה, ניסיון לבודד אותה מחברותיה וממשפחתה וקרוביה, זלזול, עלבון ופגיעה בחברה במילים ומעשים, האשמות, חשדות ומעקב אחריה, התנהגות אובססיבית, כעס מהיר, איומים, ועוד תכונות מעין אלו.

כל אלו הן התנהגויות בעייתיות ביותר, ועלולות להיות סימן מקדים לכך שמדובר בבעל אליים.

במצבים כאלו צריך לבחון בתשומת לב רבה תוך התייעצות עם אנשי מקצוע את עתידו של הקשר, ולקבל בעת הצורך החלטה נכונה ומידית על הפסקת הקשר.

ה. אלימות בין בני הזוג

כאשר בני זוג נישאו, והבעל נוהג באלימות כלפי אשתו, האישה צריכה לדעת
שהבעיה לא תיפתר מעצמה עם הזמן.
האישה לא צריכה להרגיש אשמה על מצבה.
אין שום הצדקה לאלימות של בעל כלפי אשתו.
כיום יש אנשי מקצוע רבים שיכולים לעזור ולסייע, ויש לפנות אליהם באופן
מידי ולשתפם.
אם הסיוע והתמיכה לא עוזרים והמצב נשאר כמו שהיה או שהחמיר - זו עילה
ברורה לפרק את קשר הנישואין.

ה. אלימות בין בני הזוג

ג. האיסור החמור לנהוג באלימות פיזית, נפשית, מילולית, מינית וכלכלית

הרב יוסף קארו, בית יוסף אבן העזר סימן קנז אות ג

מצאתי בתשובת רבינו שמחה: המכה את אשתו מקובלני שיש יותר להחמיר מבמכה את חברו. דבחבירו אינו חייב בכבודו, ואשתו חייב לכבדה יותר מגופו (יבמות סב ע"ב). והעושה כן יש להחרימו ולנדותו ולהלקותו ולענשו בכל מיני רידוי [עונשים שיגרמו להפסיק את האלימות]... ואם היא רוצה לצאת יוציא ויתן כתובה. ואחר כך כתב: תטילו שלום ביניהם, ואם לא יעמוד הבעל בקיום השלום שאם יוסיף להכותה ולבזותה אנו מסכימים להיות מנודה ויעשוהו [יכפו עליו] ע"י גוים לתת גט או עשה מה שישראל אומרים לך (גיטין פח ע"ב) ...

ה. אלימות בין בני הזוג

הרב שמעון בן צמח דוראן, שו"ת תשב"ץ, חלק ב סימן ח

שאלה: עוד שאלת אשה שבעלה מצער אותה הרבה עד שמרוב הצער היא מואסת אותו והכל יודעים בו שהוא אדם קשה הרבה והיא אינה יכולה לסבול אותו לרוב הקטטות והמריבות וגם שהוא מרעיבה עד שהיא מואסת את החיים ... הודיענו מהו הדין בזה.

תשובה: קרוב הדבר בזה שיוציא ויתן כתובתה דקיימא לן [שמקובל עלינו] לחיים ניתנה ולא לצער, דנפקא לן מקרא [כפי שעולה מהפסוק] דכתיב (בראשית ג, כ): "כִּי הוּא הִיטָהּ אִם כָּל חַי" (כתובות סא ע"א)... כל שכן בצער תדיר שיש לנו לומר יוציא ויתן כתובה "לפי שאין אדם דר עם נחש בכפיפה" (כתובות עז ע"א)... הכא "מַעֲמָתָא לֹא יוֹכֵל לְתַקֵּן וְחֶסְרוֹן לֹא יוֹכֵל לְהַמְנוֹת" (קהלת א, טו)... ואיזו טובה יש לאשה שבעלה מצערה במריבה בכל יום ויום? ...ואף על פי שיש תשובת גדולי האחרונים ז"ל שאין כופין בזה כלל, אנן לאו קטלי קני באגמא אנן [אנחנו לא מקצצי קנים באגם, כלומר שגם לנו יש סמכות], ומילתא דתליא בסברא [דבר שתלוי בשיקול דעת] אין לדיין אלא מה שעיניו רואות.

ה. אלימות בין בני הזוג

אלימות אינה רק פיזית. לאלימות יש ביטויים נוספים: אלימות נפשית, מילולית, מינית, וכלכלית.

אלימות נפשית ומילולית יכולה לבא לידי ביטוי כשבעל מזלזל בדברי אשתו בפניה או בפני אחרים, מבטל את דעתה, אינו מוכן לפתוח דברים לדיון, שותק שתיקות ארוכות, לא מדבר איתה, לא משתף אותה, ועוד. אישה לא צריכה לסבול משום סוג של אלימות מצדו של הבעל כלפיה. **אלימות מינית** - במסגרת חיי המשפחה, אסור לבעל לנהוג באלימות מינית כלפי אשתו.

רמב"ם הלכות אישות פרק טו הלכה יז

ולא יאנוס אותה ויבעול בעל כרחה, אלא לדעתה ומתוך שיחה ושמחה.

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כא הלכה יב

וכן אסרו חכמים שלא ישמש אדם מטתו ולבו מחשב באשה אחרת, ולא יבעול מתוך שכרות ולא מתוך מריבה ולא מתוך שנאה, ולא יבוא עליה על כרחה והיא יראה ממנו.

ה. אלימות בין בני הזוג

אלימות כלכלית - אסור לאיש לנהוג באלימות כלכלית כלפי אשתו.
בכתובה מתחייב בכלכלת אשתו במילים שונות:

ואנא במימרא ובסיעתא דשמיא אפלח ואוקיר ואזון ואפרנס ואכלכל ואסובר
ואכסה יתיכי כהלכת גוברין יהודאין, דפלחין ומוקירין וזנין ומפרנסין ומכלכלין
ומסוברין ומכסין ית נשיהון בקושטא.

[תרגום: ואני בשם ה' ובעזרת ה' אעבוד ואכבד ואזון ואפרנס ואכלכל ואשא
אותך ואלביש אותך כמנהג אנשים יהודים שעובדים ומכבדים וזנים ומפרנסים
ומכלכלים ונושאים ומלבישים את נשותיהם באמונה \ בנאמנות].

תוכן הכתובה מלמד על כך שעל הבעל לפרנס את אשתו בתמידות ובנאמנות,
ולא שיפסיק לעשות כן, או שיתן לה בקמצנות או ע"י שליח.
החזרות המרובות נועדו להעצים את ההתחייבות הללו.
אלימות כלכלית - קמצנות, מניעה של רכישת צרכים אישיים כגון ביגוד,
תכשיטים וכד', הטלת מגבלות כלכליות אחרות, הם בניגוד גמור לתפקידו
והתחייבותו של הבעל.

ה. אלימות בין בני הזוג

אף שההתמקדות בספרי הפסיקה היא בבעל הנוהג באלימות כלפי אשתו כאמור לעיל, ברור מאליו שגם לאישה אסור לנהוג באלימות כלשהי כלפי בעלה - אלימות נפשית, מילולית, מינית, וכלכלית, ובהתאמה לדוגמאות שנכתבו לעיל.

חיי הזוגיות והמשפחה, צריכים להתנהל בכבוד ובשמחה וכמו שנאמר בברכה ביום הנישואין, ב"גילה רינה דיצה חדוה אהבה אחווה שלום ורעות".

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאַלֵּהֵי אֲבוֹתֵינוּ אֲדוֹן הַשְּׁלוֹם מֶלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ, שֶׁתִּשְׁרָה אֱהָבָה וְאַחֻזָּה, שְׁלוֹם וְרַעוּת בֵּינִי לְבֵין בְּעָלֵי מַעֲמָה וְעַד עוֹלָם וְהוֹשִׁיעֵנו מִהֲרָה לְמַעַן בֵּית יִשְׂרָאֵל עֲצָה שְׁאִינָה טוֹבָה וּמִחֻשְׁבָּה שְׁאִינָה צָר וּמִזִּיק, וְכָל הַיּוֹעֵץ עָלֵינוּ וְעַל עַמָּה עֲצוּ עֲצָה וְתַחֲרוּת וּבַעֲבוּר שְׁמָה אֵל שְׂדֵי עַמָּנוּ אֵל טוֹבָה הַפֶּר וּבִטֵּל עֲצָתוֹ כְּדִכְתִּיב שְׁנֵאָה לְמַעַלָּה בֵּין לְמַטָּה, וְלֹא יִהְיֶה בָּהֶם כָּח לְהַשְׁטִין וּלְקַטְרֵג עָלֵינוּ כָּל מַשְׁטֵימִים וּמַקְטְרִגִּים, בֵּין לְעֶזֶר לָנוּ וּלְסִייעֵנוּ כְּדִכְתִּיב לֹא תִאָּנֶה אֵלֶיךָ רָעָה וְנִגַּע לֹא יִקְרַב בְּאַהֲלֶךָ כִּי מִלְּאֲכִיּוֹ יֵצֵאוּ לָךְ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דֶּרֶכֶיךָ

אָנָּה יי אֵל רַחוּם וְחַנּוּן אֲרָךְ אַפִּים וְרַב חֶסֶד וְאַמֶּת יוֹצֵר אֹר וּבּוֹרֵא חֹשֶׁךְ, עֹשֶׂה שְׁלוֹם וּבּוֹרֵא אֶת הַכֹּל, אֵל יְהִי עֲוֹנוֹתֵינוּ מוֹנְעִים הַטּוֹב מֵאַתָּנוּ, וְתַטֶּה אֶת לְבוֹתֵנוּ שֶׁנִּכְבֵּד אַחַד אֶת הַשָּׁנִי, וְתִשְׁרָה אֶת שְׁכִינְתְּךָ בֵּינֵינוּ, וְיִהְיֶה בֵּינֵינוּ אֱהָבָה וְאַחֻזָּה, שְׁלוֹם וְרַעוּת וְאוֹרָה וְשִׁמְחָה מַעֲמָה וְעַד עוֹלָם. וְקִים בָּנוּ אֶת הַכְּתוּב הַשֵּׁם גְּבוּלָךְ שְׁלוֹם חֵלֶב חֲטִיִּם יִשְׁבִּיעֶךָ וְאֶת הַכְּתוּב יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילֶךָ שְׁלֹוה בְּאַרְמוֹתֶיךָ.

וּבְרַכְנֵי נָא בְּבִרְכָּה הַכְּתוּבָה בְּתוֹרַתְךָ: יְבָרְכֶךָ יי וְיִשְׁמְרֶךָ, יֵאָר יי פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲזֹקֶךָ: יִשָּׂא לְבָנוּ לְטוֹבָה וּלְבִרְכָּה וְקִים בְּבִעָלֵי אֶת הַכְּתוּב וְאֶתָּה שְׁלוֹם וּבִיתְךָ שְׁלוֹם וְכָל מַשְׁאֲלוֹת וְיִרְאֶת יי אָמֵן כּוֹ יְהִי רָצוֹן נֶצַח סֵלָה וְעַד. רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה, רוּחַ עֲצָה וּגְבוּרָה, רוּחַ דַּעַת וְגִבּוֹרָה, יִתֵּן יי יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. יְהִי לְרָצוֹן אֶמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יי צוּרֵי יִשְׂרָאֵל הַמֶּלֶךְ יַעֲזֵבנוּ בְּיוֹם קִרְאָנוּ, יי אֲבָאוֹת אֲשֶׁרִי אָדָם בְּטִחַם בָּרַךְ, יי הוֹשִׁיעֶה הַמֶּלֶךְ יַעֲזֵבנוּ בְּיוֹם קִרְאָנוּ.